

MAPY RÁJE

Vzpomínky na spisovatelku Marii Podešvovou

Červen 2016

Spisovatelka Marie Podešvová

Vyšlo v rámci projektu tvůrčí skupiny seniorů
„Město v mé paměti“
při Městské knihovně
v Rožnově pod Radhoštěm.

Vychází pod záštitou Obce spisovatelů Praha.

V roce 2016 uplynulo 115 let od narození spisovatelky Marie Podešvové. Městská knihovna v Rožnově pod Radhoštěm se ve spolupráci s tvůrčí skupinou seniorů rozhodla v rámci projektu „Město v mé paměti“ věnovat Milý tisk č. 11 právě této spisovatelce, právem považované za spisovatelku Valašska.

I když narozena v Praze, přece se nechala i s manželem malířem Františkem Podešvou „šťastným odevzdáním připoutat k Soláni“. Tím čarovným místem byl srub v kotlině, kde se říkalo Na Rovénkách. Tam napsala svou první a potom i všechny další knížky, knížky pro děti, životopisné črty o svém muži malíři Františku Podešvovi, romány a také cestopisy.

Svou literární tvorbou i svým srdcem přilnula k Valašsku a jeho obyvatelům tou měrou, že dokázala vydat svědectví o tomto drsném kraji a nelehkém životě jeho obyvatel.

Členové tvůrčí skupiny seniorů zavzpomínali v tomhle útlém svazku na setkání se spisovatelkou Marií Podešvovou, na její literární práci i vztah k Valašsku.

VZPOMÍNÁNÍ

Richard Sobotka

Mapy ráje spisovatelky Marie Podešvové

Už jen střípky vzpomínek zůstaly na setkání se spisovatelkou Marií Podešvovou. A věru není jich málo, ať už z osobních setkání, z literárních besed, ale zejména prostřednictvím její bohaté literární tvorby.

V roce 2016 uplynulo 115 let od narození spisovatelky, která svou literární tvorbou i svým srdcem přilnula k Valašsku a jeho obyvatelům tou měrou, že dokázala vydat svědectví o tomto drsném kraji a nelehkém životě jeho obyvatel.

Na literární tvorbu Marie Podešvové vzpomínal před lety ostravský spisovatel Oldřich Šu-

leř (1924-2015): „Od počátků mého přátelství s malířem Františkem Podešvou a jeho paní, spisovatelkou Marií Podešvovou, mne fascinovalo, jak se tito dva umělci dokázali vyvléci z pout velkoměsta a natrvalo se usadit v překrásné samotě na Soláni. Stál jsem u literárního debutu Marie Podešvové, až syrově pravdivého venkovského románu *Poslední rok*. Už tenkrát mne udivovalo, jak se autorka, jejíž kořeny přece netkvěly ve valašské půdě, dokázala pravdivě vcítit do valašského světa a umělecky jej přesvědčivě ztvárnit.”

Jak k této umělecky vyjádřené pravdivosti dospěla, vysvětlila sama spisovatelka při vzpomínce na dny slunečné i na ty méně radostné: „Když jsem byla ze všeho hodně unavena, vyprosila jsem si dva tři dny volna a odešla z domova, abych očistila svou dušičku. Vzala jsem do kapsy pouze kartáček na zuby, hřeben, pár drobných mincí a vydala se po okolí. Chodila jsem po kotářech, okolních obcích, vnímala dech a vůni valašského kraje, nádheru okolních lesů. Byly to krásné chvíle. Očištěna jsem se vracela zpět na chalupu, spokojená, šťastná, plná nových zážitků.”

Osobní setkání se spisovatelkou se uskutečnilo na Soláni kolem roku 1990. Zatím co srub v kotlině Na Rovénkách obklopovala monumentální velebnost beskydské přírody, jeho interiér byl prosycen tvůrčí atmosférou malíře Františka Podešvy, byť v té době už jedenáct let po smrti; jeho stojan, paleta, malířské plátno a snad i rozpracovaný obraz jen čekaly na chvíli, kdy Mistr uchopí štětec a bude pokračovat na dokončení obrazu. A byly to také desítky příběhů horalů, lidí z okolních hor, pasek a samot, chvěly se v povětří a čekaly na příhodnou chvíli, až spisovatelka vepíše jejich osudy do dalších příběhů, povídek a románů.

Oldřich Šuleř na setkávání s manželi Podešvovými ve srubu Na Rovénkách vzpomínal: „Utkvěl mi v paměti výjev z jasného zimního dne: na verandě srubu nastavuje tvář slunci František, jak bača v ovčím kožichu, a kolem něho poletují sýkorky a zobají malíři z ruky, a laskavě se usmívající paní Marie mu do dlaní dosypává zrníčka - idylický obrázek božího míru na horách.“

Nebyly to dny jen růžové, jak by se mohlo na první pohled zdát. Život na samotě v horách měl

i stinné stránky, péče o domácnost, občasné docházení do úřadů, starost o dvě dcery, příprava malířových výstav i prezentace vydaných knih a besedy se čtenáři. Také návštěvy hostů, někdy jich bylo tolik, že se málem do rozměrného srubu Na Rovénkách nevešli. Ale nikdy si spisovatelka nestěžovala.

„Život mi připadá jako krásná pohádka,“ řekla. „Na všechno jsem hleděla s radostí. Měla jsem výborného manžela. Nechtěla bych žít jinak.“

Marie Podešvová ani v pokročilém věku neztratila touhu objevovat svět a brát si od života, co nabízí: „Život je nejmilovanější břímě.“

Znamenalo to neustálé hledání a objevování, jak před časem vzpomínal Jaromír Tomeček: „Jednou šla Marie Podešvová horským hřebem k Beneškám a vidí sedět na větvi stromu kluka, jako na ráhně plachetnice, stíní si oči a hledí do daleka. ‘Co tam vidíš?’ zeptala se toho rozjívence. ‘Svět,’ odpověděl lakonicky. ‘A jak ten svět vypadá?’ zeptala se. ‘Však vylezte sem hore navrch a uvidíte...’ Podešvovi si vylezli navrch na Soláň, odkud je vidět málem celý svět.“

Vrch Soláň si podnes uchoval své kouzlo.

V kotlině Na Rovénkách v tichém šumění nekončících lesů i dnes žijí horalé, tak jak je maloval malíř František Podešva do svých obrazů, jak jejich osudy zaznamenávala spisovatelka Marie Podešvová do svých příběhů a románů. V literární tvorbě Marie Podešvové lze kromě uměleckého ztvárnění námětu považovat za podstatné záznam osudů horalů na Valašsku, ať v románech nebo v povídkách, vytvoření dobového a dnes už historického obrazu lidí a krajiny, neboť obojí ještě za spisovatelčina života doznalo nevratné změny.

Další setkání se uskutečnilo v rožnovském bytě spisovatelky Marie Podešvové. Tiché místo. Obrazy, fotografie, plastiky. Šňůra zvonečků přes celou jednu stěnu – upomínky na časy, které už minuly a nikdy se nevrátí.

Nořili jsme se ve vyprávění a vzpomínkách do minulosti a znovu se vraceli do současnosti.

Bylo to tehdy společné posezení také se spisovatelčinou dcerou, fotografkou Evou Fukovou (1927-2015), která od roku 1967 žila v USA, ale střídavě také v Paříži nebo v Alpách. Vyprávěla, jak fotografovala na Soláni ve sněhu dětské

andělíčky, pak v Praze starobylé sochy starobylých kostelů a v New Yorku moderní architekturu.

Bylo to, pořád s fotoaparátem vždy pohotově po ruce, takové toulání.

Z jejího vyprávění také vyplynulo, že člověk může mít třeba i několik domovů, ale jenom ten jediný je skutečný. Vždy se mezi fotografie Evy Fukové vloudí několik snímků charakteristických pro Soláň, nebo Prahu, které nelze pořídit nikde jinde ve světě, ani v New Yorku, ani v Connecticutu, ani v Paříži, ani v Alpách. S trochou nadsázky lze tvrdit, že i ve fotografiích z „Nového světa“, tedy z USA, lze objevit stopy domova Evy Fukové. Její fotografická tvorba vždy měla v erbu Soláň, kam se ráda vracela do prostředí a času svého dětství.

I pro spisovatelku Marii Podešvovou bylo cestování: Itálie, Toskánsko, Samarkand, Rhodos, Akropolis, Benátky... Všude, kam mapy ukazovaly své cesty.

„Bláznivé zaujetí pro mapy mě neopustilo ani v dospělém věku. Při každém redakčním překladu cestopisu z některé tiskové agentury jsem nejprve rozevřela atlas s barevnými mapami.

Přenášely mě do cizích krajů bezpečněji než přiložené fotografické snímky. Mapy – nebe, mapy – rozkoše, mapy – ráje,“ uvádí Marie Poděšvová ve své knížce *Mapy ráje*.

Ale byly to také návraty. Neboť mezi mapami nerůznějších končin světa nikdy nescházela mapa nejmilejší, totiž mapa hornatých Beskyd. Ta se stala tou jedinou a skutečnou *Mapou ráje*, protože jedna z mnoha steziček, chodníků a cest zavedla spisovatelku Marii a jejího man-žela malíře Františka právě na Soláň. V kotlině Na Rovénkách prožili nejšťastnější dny svého života.

Marie Poděšvová za 22 let spisovatelské práce napsala a vydala knihy: *Poslední rok* (1959), *U nás na kotárech* (1961), knížku pro děti *Zuzajda a Jurajda* (1962, přepracováno v roce 1977), knihu vzpomínek na svého man-žela *Malířovo mládí* (1963), knihu *Skleněná duha* (1966, přepracována v roce 1976), pohádky *Mišulova kouzelná křídla* (1968), *Setkání* (1970), román *Kam vede cesta* (1973), vzpomínky *Malířův život* (1973), knihu povídek *Prsten* (1974), *Jeden život* (1975), vzpomínko-

vou knihu Když slunce září (1978), povídky Jen jednu růži (1979), cestopis Mapy ráje (1981).

Za své literární dílo obdržela spisovatelka Marie Podešvová Krajskou cenu severomoravského Krajského národního výboru v Ostravě (1973), medaili S. K. Neumanna (1981), zlatou medaili Československého svazu žen (1981) a Cenu Petra Bezruče (1983).

Spisovatelka Marie Podešvová zemřela 18. října 1994. Její ostatky byly 20. května 1995 uloženy na Valašský Slavín ve Valašském muzeu v přírodě, vedle ostatků jejího manžela malíře Františka Podešvy.

Oba umělci takto trvale zůstávají symbolem umění, jež umocněné půvabem hornatého Valašska zanechalo v řečišti času trvalou stopu.

Jarmila Mikulášková

*Potkávání s Marií Podešvovou,
s ženou s velkým Ž.*

Kolikrát to bylo? Poprvé se jménem spisovatelky, kterou si čtenářky ode mne, knihovnice, žádaly. Tolikrát mi tenkrát její knížky prošly rukama, aniž jsem do nich nahlédla. Teprve až setkání s živou autorkou na besedě vzbudilo mou zvědavost. Uměla povídat. A o všem možném. Od reálných zážitků po snové až magické k umění vidět na mapách světa nádheru přírody, lidskou jedinečnost, okouzlení životem. Na příklad proč se klepe na stůl se slovy „musím to zaklepat“. Když se něco daří, zaklepe se proto, aby pod stolem sídlící zlí skřítki neslyšeli a nepokazili to. Kdekdo klepe na dřevo a neví proč vlastně. Prozrazuji proč a že já to vím od ní. Nebo že poezie dává křídla. To když bylo třeba vyškrábat se s nákupem do urputného kopce Soláně, paní Marie si cestou říkala básně,

co znala nazpaměť a ejhle, cesta byla o hodně příjemnější, uběhla rychleji třeba i v závějích.

Po tomto druhém setkání jsem už hledala její umění povídat přímo v knížkách. A ne marně. Svě mamince, která byla už dávno její čtenářkou, jsem dala k narozeninám knížku „Když slunce září“. O to byla maminka víc dojatá, že se tam skvěl autogram i přání autorčino, neboť obě Marie měly narozeniny ve stejný den. Narodily se o svatojánské noci, té noci, která je v lidové spiritualitě tak tajemná, čarovná. Tuto kapitolku dávám ráda k dobru při svatojánských ohních, či letním Slunovratu. Paní Podešvová opisuje kouzlo červnové noci tak sugestivně. Jen s lítostí končí, že časem vymizel zvyk o této noci zapalovat ohně na horách. A já jsem tak ráda, že byl opět obnoven, že jsem to taky mohla zažít na Radhošti nebo na Soláni být u té vatry a vidět vyskakovat ohně na dalších horách. To ani bez vzpomínky na paní Marii nejde. Dojímám se a dívám i jejíma očima.

Ale to předbíhám.

Další setkání už nespočítám. I ta poslední v jejím soukromí mi dala osobně hodně. Mít možnost povídat si s 95 letou ženou, která měla

neuvěřitelnou energii, vůli, ženské kouzlo až do konce bylo hodně poučné, hodně inspirativní. Nebát se vykročit na ulici, i když se někdy už zatočí hlava. Opakovat si cizí jazyky, třeba francouštinu, aby ta hlava nelenivěla. Měla jsem možnost poslouchat příběh rodiny Podešvů, opravdový žitý román. Kolik mužů dnes políbí pokaždé na noc s úctou ruku své ženě, jak to činil její muž malíř Podešva? A patří se taky připomenout, že mne dojímala i víc jak příkladná péče její dcery Dagmary. A posléze i setkání se slavnou dcerou fotografkou Evou a jejím dílem.

Setkání s rodinnými fotografiemi a obrázky, když jsme v městské knihovně uspořádali výstavu k nedožitým spisovatelčiným narozeninám. To byla krásná práce, protože jsem se ke každé fotografii snažila přidat patřičný text, který jsem doslova lovila z knížek Marie Podešvové jako lovkyně perel.

Nebo výběr z povídek autorů, přihlášených do soutěže O cenu Marie Podešvové a jejich knižního vydání Městskou knihovnou byla práce krásná a podnětná. Pro ně jistě, ale i pro mne.

A natáčení filmového dokumentu o spisovatelce a jejím odkazu s režisérem Janem Ry-

chlíkem z České televize Ostrava stálo za to. Takže mám za to, že šanci potkat se v životě s knížkami i živou autorkou Marii Podešvovou jsem nepropásla a zúročila.

Přidám ještě jedno setkávání. Mých vnuků s knížkou „Zuzajda a Jurajda“. Z toho množství dětských knížek, ze kterých jsem jim před spaním četla, si tuto nejvíc oblíbili a některé kapitoly jsem musela číst opakovaně až do mého omrzení. Čím to je, že jakoby zašlý čas dětství předešlých generací může být tak přitažlivý? Prostý voziček vyrobený dědou na koleně hrčí stejně krásně jako žebříňáček z obchodu a dovede děti okouzlit a dát jim smysluplnou hru po celé dny. A že na hraní je dobré mít ještě někoho, než být sám. Že povídat si, zpívat si a číst si je krásné.

Pavel Hon

Zlatá svatba

Jednou tak začátkem února tisíc devět set sedmdesát šest volala paní Podešvová, jestli se mohou s manželem na chvilku zastavit. To bylo dosti neobvyklé, neboť zpravidla chodila na návštěvy sama nebo s přítelkyní Aničkou Kříčkovou. Ale brzy jsme se dozvěděli, která bije: Podešvovi nás přišli pozvat na zlatou svatbu! Velké vyznamenání pro nás, protože pozvaných nepříbuzných bylo doslova jen pár: několik muzikantů Javořiny, Štikovi, Bílkovi a my. Ani jsme si v tom okamžiku neuvědomili, jaká je to senzace pro Rožnov, až jsme uviděli davy lidí před radnicí. Ceremoniářka přivítala ženicha, nevěstu a ostatní oficiální hosty ještě venku. Uvedla nás do obřadní síně a pak teprve nastala ta pravá strkanice. Každý se chtěl té slávy zúčastnit! Starosta pronesl přípitek, provedl vlastní obřad a odebrali jsme se k čekajícím autům, která nás

dovezla k Dřevěnému městečku, kde ve staré Vaškově hospodě měl být slavnostní oběd.

A tu nastal první zádrhel. Tenkrát bývalo Valašské muzeum celou zimu zavřené, a přestože pro tuto příležitost prý už v hospodě dva dny předem topili, bylo tam velice chladno. Naštěstí následovaly další přípitky, které všechny aspoň zevnitř zahřály. Po opulentním obědě, který nám dodal další kalorie, nastalo předávání svaatebních darů. To nám dlouho přede dnem D přidávalo vrásky na čele. Neboť co mohou pětatřicetiletí manželé vymyslet pro uznávané umělce, kteří už padesát let budují společně? To chce buď nějakou totální recesi, nebo nevím (ani dnes!). I vymysleli jsme pamětní medaili „z nejčistšího beskydského křemíku“ zhotovenou a s pamětním listem „od všemocného vládce Beskyd Radegasta“ námi jakožto jeho zástupci předanou. No, nevím, mezi dalšími dary, jako například vypalovaným kuchyňským prkýnkem, sadou vařeček... se myslím docela vyjímal.

Pak už jsme se docela rozehráli – několik muzikantů spustilo valašské písničky, zpívalo se a tančilo.

Samozřejmě moje zrcadlovka ten den neza-

hálela. Za album fotografií jsem dostal od Mistra Podešvy obrázek, který dodnes visí na čestném místě v našem obývacím pokoji a připomíná nám tu velkou slávu.

Setkání na Soláni

S manželi Podešvovými jsme se znali od jara třiasedmdesátého roku, kdy jsem při první mé „fotografické“ návštěvě zjistil, že budeme v Rožnově sousedy, alespoň vždycky v zimním období. Dům, ve kterém si zakoupili byt, se ale teprve začal stavět, takže zatím jsme jezdili k nim na Soláň.

Po předchozí telefonické dohodě jsme občas nasedli do auta a hurá na Soláň! Pro auto jsme měli své místočko ve Bzovém hned u silnice a pak do kopce kolem černé Mistrovy jedle a kousek lesem. Paní Podešvová nás většinou z pavlače s úsměvem vyhlížela, tentokrát se však tvářila velice tajemně: „Máme vzácnou návštěvu.“

Po příchodu do „salonu“ bylo vše jasné – na gauči „trůnil“ muž povědomé tváře – ale vždyť je

to spisovatel František Kožík! Hned nastalo vzájemné představování – byla s ním jeho přítelkyně a sestra – ale ouvej, tu jako bych odněkud znal! Až při představení jménem – to snad není možné – vy jste z Litovle? A nepamatujete si mne? My – já i manželka jsme studovali na litovelském Gymnáziu Jana Opletala, manželka (o rok mladší) měla spolužáka Petra a já jsem u něj kdysi jednu noc po prodloužené v tanečních přespál! (Kamarádili jsme spolu přes fotografování.)

Samozřejmě vzápětí došlo na obligátní fotografování, takže do mé „sbírky“ snímků s významnými osobnostmi přibyl jeden velepříjemný a velevzácný. Kolik lidí v Rožnově se může pochlubit společnou fotografií se slavným spisovatelem románů o slavných?

Letní jablíčka

Snad mohu říci, že již při prvním setkání s malířem Františkem Podešvou jsme si navzájem „padli do oka“. Že mi byl vrcholně sympatický on, bylo nabíledni – starší, uznávaný

umělec, který se mnou jednal jako se sobě rovným – to by konvenovalo ješitnosti i méně skromného mladíka, než jsem byl já; čím jsem byl sympatický já jemu, mohu se jen domnívat. Faktem je, že když jsem při druhé návštěvě na Soláni přinesl fotografie z prvního setkání, byl jsem neprodleně jmenován „dvorním fotografem“ s tím, že budu v budoucnu fotografovat obrazy, které budou na výstavách – pro účely archivní i do katalogů apod. A hned mnou fotografovaný první obraz, „Letní jablíčka“ se pojí s půvabnou historkou.

Mladá žena v šátku drží v náruči ošatku plnou jablek – jedno z nich jako by nabízela malíři. Obraz se mi příliš nelíbil kvůli zemitým, hutným barvám; po zpracování (černobílé) fotografie mne však zaujal výraz a gesto ženy, stejně jako celková kompozice obrazu. Při odevzdání fotografie jsem se Mistru Podešvovi o svých střídavých sympatiích k tomuto obrazu zmínil s dotazem na použité barvy. Malíř se neurazil, ba naopak: zdůvodnil mi použité barvy tím, že maluje pro budoucnost, ve které všechny barvy jaksí, tak nějak „zajdou“, tj. ztemní a ztlumí se – a pak to bude teprve „to pravé ořechové“!

Při příští návštěvě měl pak pro mne nádherné překvapení: „Aby se vám můj obraz líbil pořád, a to nejen v černobílé reprodukci, namaloval jsem jej znova jen pro vás, a to něžnými akvarelovými barvami – jako honorář za vaše fotografie, jestli s tím souhlasíte!“ Kdo by nesouhlasil – byl jsem přešťastný! A obrázek visí dodnes u nás v obýváku, kde ho mám každodenně na očích. A stále se mi líbí! Přece jen je to něco jiného, než když koupíte na výstavě obraz, který se vám sice líbí, ale je jaksi neosobní, bez vztahu autora k vám! A dodnes vyvolává vzpomínky na mého vzácného přítele, i když už není téměř čtyřicet let mezi námi!

O filmování na Soláni

Když měl Mistr Podešva slavit pětadesáté narozeniny, vyslala ostravská televize na Soláň režiséra Františka Mudru a kameramana Heřmana Onheisera, aby natočili krátký film k této příležitosti. Ve filmu měly hrát kromě manželů Podešvových i děti, které jako přijdou na návštěvu do ateliéru v domě na Soláni. Děti by-

ly pozvány z domu v Rožnově, kde Podešvovi přes zimu bydleli, a kromě toho byly pozvané i obě naše dcerky. Ne, že bych se o ně bál, ale byla to pro mne jedinečná příležitost, pozorovat profesionální filmaře při práci! Dovolil jsem se tedy a na Solán taky přijel.

Záměry filmového scénáře úplně převracely obvyklý režim: děti v houfu obdivovaly Mistrovu práci u malířského stojanu, ale pokud jsem věděl, Mistr při jakékoliv návštěvě práce zanechával, věnoval se návštěvě, neboť nechtěl být kýmkoliv při práci rušen. Po natočení záběrů se všichni odebrali ven, na zahrádku paní Podešvové, která byla jejím výhradním královstvím – dali Mistrovi do ruky motyku, jako že jí pomáhá. To byla taky fikce: Mistr považoval obhospodarování zahrádky výhradně za záležitost žen v domácnosti. Myslím, že dokonce ani nevěděl, kde se příslušné nářadí nachází. Po natáčení ještě zůstaly naše dcerky se mnou a s Podešvovými – a to byla chvíle pro můj fotoaparát! „Památeční“ barevná fotografie je dodnes cenným dokumentem našeho vzácného přátelství.

O pět let později se natáčel na Soláni vzpomínkový pořad na první účinkování paní Pode-

švové ve filmových pohádkách, které se natáčely ve Vídni v roce 1922 (u nás tehdy ještě filmy nevznikaly), a na něj byla naše starší dcera zase pozvána. Tam jsem už nebyl, ale od paní Podešvové jsem dostal několik políček originálního šestnáctimilimetrového filmu, na kterých jsou všichni účastníci zachyceni.

Do divadla

Jako studenti olomoucké univerzity jsme si ze studentské „apanáže“ platili předplatné v městském divadle. V této tradici jsme pokračovali i v prvním období našeho působení v Rožnově. Lístky jsme měli na sobotní představení spolu s mojí maminkou a sestrou. Scénář byl takový, že jsme přijeli vždy v sobotu dopoledne do Olomouce, naše dcery pak večer zůstaly u babičky a my jsme jeli autem do divadla.

V sedmdesátém druhém roce vyšlo poslední představení na třicátého prosince, kdy manželka projevila přání zůstat doma kvůli přípravám oslav Silvestra a Nového roku. Nabídl jsem tenkrát lístek paní Podešvové s tím, že u nich již

zmíněné oslavy nemají takovou intenzitu. Paní Podešvová nadšeně souhlasila, ale projevila přání, zda by nemohla se mnou jet do Olomouce i její přítelkyně paní Anička Kříčková, která u nich toto období zpravidla trávila. Po telefonické dohodě s mou maminkou jsme souhlasili. Předpokládal jsem ovšem, že obě dámy se mnou pojedou místo našich dcer, přespíme u maminky a na Silvestra dojedeme zpátky do Rožnova.

Představení se nám velice líbilo, ovšem po něm nastal veliký problém – obě dámy trvaly na tom, že musíme ještě teď, v noci, jet domů, protože na ně budou v Rožnově čekat. Musíme si uvědomit, že se to odehrávalo v době, kdy ještě neexistovaly mobily a i silniční provoz nebyl zdaleka tak hustý jako dnes. No, moc se mi nechtělo, ale oběma dámám jsem nemohl a nechtěl odporovat, a tak jsme vyjeli.

Sněhu nebylo sice moc, ale pořádně mrzlo a silnice včetně vesnic, kterými jsme projížděli, (dálnice tudy ještě nevedla) byla pustá. Stále se mi vracela myšlenka, co kdybych nechtěně sjel do příkopu, asi bych se pomoci nedovolal – a co s oběma staršími dámami? Paní Anička Kříčko-

vá, ostřílená automobilistka, viděla, v jakém jsem stavu; seděla vedle mne a vypravovala o svých nehodách a jak všechny vždycky dobře dopadly. Paní Podešvová seděla vzadu, podřimovala, a když se tu a tam probrala, kárala nás, abychom tím vzpomínáním nějaký malér nepřivolali.

Když jsme po asi jedenapůlhodinové opatrné jízdě dorazili v pořádku do Rožnova, paní Kříčková mi poklepala uznale na rameno: „Mladý muži, dnes jste s úspěchem složil šoféřskou maturitu!“ Takového hodnocení si dodnes považuji, neboť paní Kříčková při nějakých závodech v mládí prý byla spolujezdkyň i legendární Elišky Junkové! Takže si byla určitě vědoma, k čemu a proč mi gratuluje.

O vánočních kanastách

Někdy na jaře 1973 jsem v souladu s usnesením fotokroužku „fotograficky zachycovat život valašských umělců“ poprvé navštívil Marii a Františka Podešvovy v jejich chalupě na Soláni. Od prvního okamžiku jsme si „padli do

oka“. Navíc jsem se dozvěděl, že ještě v témže roce budeme sousedy. To bylo totiž tak: na Soláně se nebylo možné v zimě dostat jinak než pěšky – to platilo nejen pro nákupy, ale i pro lékaře apod. Proto si Podešvovi zakoupili byt v domě, který se v roce 1973 teprve začal stavět v našem sousedství s tím, že se do něj nastěhují vždy na zimu.

A opravdu – ještě v tomtéž roce jsme dostali tak milé sousedy. A krátce před Štědrým dnem se ozvala v telefonu paní Podešvová s tím, že ze Soláně pochopitelně nestěhovali pianino, které jí teď, před blížícími se Vánoci chybí. A zeptala se jestli by mohla u nás s našimi děvčaty zahrát a zazpívat pár vánočních koled? Pochopitelně jsme s velikou radostí souhlasili a zažili jsme vzápětí nádherné chvíle s tak nám milou starou paní. Sama byla tolik nadšená, že se na závěr zeptala, zdali bychom neměli zájem o její další návštěvu s její dlouholetou přítelkyní Aničkou Kříčkovou, vdovou po básníku Petru Kříčkovi. A že bychom si mohli chvíli zpříjemnit třeba partičkou kanasty.

A z této chvíle se vyvinula překrásná tradice – událost, na kterou jsme se řadu let vždycky

celý rok těšili. Scénář byl stále stejný: paní Po-dešvová zatelefonovala, jestli by mohly dnes večer s Aničkou přijít – jde jen o pár partiček karnasty tak asi na hodinku, nic nebudou jíst ani pít, jenom si nevinně zakarbaníme.

Rovněž výsledek byl stále stejný: obě dámy se loučily dlouho po půlnoci (začínali jsme brzo po večeři), vypila se láhev vína a „spořádaly“ se nejméně dvě mísy cukroví! Ale co jsme si přitom užili za zábavu! Jenom lituji, že tenkrát ještě neexistovala možnost zachytit celou událost zvukem i obrazem.

Začínalo se losováním – taháním karet, kdo s kým bude hrát – už přitom bylo veselo, neboť obě dámy byly skálopevně přesvědčeny, že ta, která si vylosuje mne, zcela jistě vysoko vyhraje, což zdaleka obecně neplatilo!

A ty jejich karbanické průpovídky, třeba při „skopnutí“ talonu, aby se odkryl žolík! Ta radost, když někdo žolíka koupil – to se nedalo nikdy utajit! Po skončení každého kola se pečlivě sčítal zisk bodů – poslední kolo bylo obvykle o zbytek cukroví na talíři, i když jsme se nakonec vždycky spravedlivě podělili. Půvab konverzace čas od času zpestřila paní Anička třeba re-

citací veršů Petra Křičky. Vzpomínám si na její bezkonkurenční podání „jednička lomená jedničkou – až na ty pravopisné chyby!“ Nebylo-li příliš pozdě, zasedla paní Podešvová k pianu, aby zanotovala koledu nebo i lidovou písničku. Zábava byla vždycky tak skvělá, že jsme měli od smíchu často až slzy v očích.

Taková byla netradiční tradice našich valašských Vánoc před pětatřiceti lety.

Marie Petrželová

Kouzelné zastavení na beskydských kopečkách

Časem si člověk v myslí nashromáždí plno obrázků z cest, putování, procházek. Vyrůstla jsem na Hané, ale mám ráda hory, nejvíc Beskydy. Pojí mě k nim i moje celoživotní přátelství se spolužačkou, která se usadila v Rožnově pod Radhoštěm. Sdílely jsme spolu nejen ubytování na kolejích při studiu na Filosofické fakultě v Brně, ale i mnohá dívčí tajemství a i po půlstoletí si stále máme co říci. Vídáme se sice vzácně, ale neúnavně si píšeme.

Jsem středoškolská učitelka němčiny a češtiny. Po všechna léta svého působení na středních školách Prostějova jsem se ráda zúčastňovala pro učitelskou veřejnost určených vzdělávacích akcí pod hlavičkou instituce Exod, která pořádá prázdninová kulturní a literární set-

kání učitelů, spojená s putováním po různých koutech naší země. Dokud byly děti malé, přihlašovala jsem se právě na základny s hlavní turistickou náplní.

V posledních letech, děti už odrostly, jezdívám pravidelně na Exod Šrámkova Sobotka, kde probíhá deset dnů festival české řeči a literatury. Při literárních, hudebních, také filmových představeních se tam setkávám s milými kolegy z Čech i Moravy. Zamilovala jsem si takto vedle Beskyd i kraj Českého ráje.

Před řadou let, při základně Exodu v Beskydech, jsme s učiteli navštívili také Soláň a v programu jsme měli besedu s paní Marií Podešvovou. Cesta k jejich srubu vedla tmavým lesem, vše připomínalo přímo pohádkovou kulisu, skoro jako divadlo stínů. Pro mého malého synka cesta až klopotná. Konečně se objevil očekávaný cíl cesty. Uvnitř velkého srubu nás přivítala rozlehlá místnost plná knih, sušených kytic, za okny rudě kvetoucí pelargonie. Paní Podešvová nám poutavě, krásným jazykem vyprávěla o půvabném beskydském kraji, o starých zvy-

cích, s nesmírným pochopením také o životě lidí na pasekách. Myslím, že i ona svým povídáním pro nás ještě více otevřela okénko k poznání valašské přírody, lidí, obyčejů. Nesporně prohloubila také můj vztah k těmto horám, jež v sobě ukrývají tolik krás, a prohloubila vztah k jejich lidem. Stále vidím její rozzářené oči, když vzpomínala na své mládí, když popisovala, jak se na Valašsku po celý rok žilo. Mému sotva školáčkovi pak napsala do knížky Když slunce září, právě tehdy vydané, citlivé věnování. A já jsem jí poděkovala jen záznamem v knize hostů.

Častokrát se ve vzpomínkách vracím k oné vzácné chvílce, v níž jsem vskutku naplno pociťovala klid a mír duše lidské.

Zas někdy na shledanou, moje milované Beskydy!

Ať nad valašskými kopečky dál slunce září...

*Manželé spisovatelka Marie a malíř František
Podešvovi na Soláni ve svém srubu
Na Rovénkách (1975).*

*Malíř František Podešva při práci na obraze
horala v soláňském ateliéru Na Rovénkách.*

Rodina Podešvových: malíř František, spisovatelka Marie a jejich dcery Eva a Dagmar v pražském ateliéru (1937).

*Srub manželů Marie a Františka
Podešovových Na Rovénkách na Soláni.*

Místo posledního odpočinku manželů Marie a Františka Podešvových na Valašském Slavíně ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

Kolektiv autorů

Mapy ráje
Vzpomínky na spisovatelku Marii Podešvovou

Vydala Městská knihovna
Rožnov pod Radhoštěm
příspěvková organizace
Bezručova 519
756 61 Rožnov pod Radhoštěm
tel.: 571 654 747

777 808 695

e-mail: knihovna@knir.cz

<http://www.knir.cz>

ISBN: 978-80-89334-28-7

Edice Milé tisky, svazek č. 11

Odpovědná redaktorka Marcela Slížková

Sestavil a graficky upravil Richard Sobotka

Foto, reprofoto Pavel Hon a archiv městské knihovny

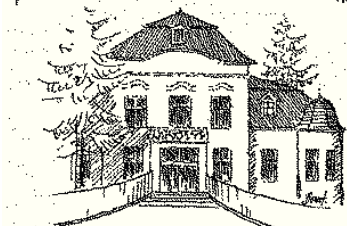
Logo a kresba Vladimír Bartošek

Redakční rada: Marcela Slížková, Ivan Bajer, Vladimír Bartošek,
Pavel Hon, Richard Sobotka, Jan Surý.

Rožnov pod Radhoštěm 2016

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ROŽNOV POD RAD.

MILÉ TISKY